

Na nejvyšší vrcholy Slezských Beskyd

Naše putování začíná ve městě **Szczyrk**. To bylo založeno v 16. století, přičemž ve 30. letech 17. století zde žilo asi 100 obyvatel, kteří se živilí zemědělstvím a pastevectvím. O něco později se zde začalo vyrábět sukno z ovčí vlny a dřevěné šindele. V 19. století dochází k masivní těžbě dřeva v okolí dosud malé vesničky, vzniká velké množství mlýnů a pily. Část obyvatel obce nachází práci rovněž v nedalekých průmyslových centrech – městech Bielsku a Białe. Ve 20. století začíná rozvoj obce jako střediska turistiky, kdy již ve 20. letech 20. století zde začínají přijíždět lidé z celého Polska a dochází k výstavbě vil, penzionů a turistických chat v okolí města (1927 - na Klimczoku a Przeleczci Salmopolskiej, 1933 na Skrzycznem). Po druhé světové válce nastává prudký rozvoj obce jakožto významného střediska letní i zimní turistiky. V roce 1957 je postavena sedačková lanovka na Skrzyczne. V roce 1973 získává obec městská práva, nyní zde žije asi 5 500 obyvatel. V současnosti je město nejdůležitějším střediskem zimních sportů v celém Polsku. Nejdůležitějšími památkami města jsou dřevěný pozdně barokní kostel sv. Jakuba z let 1797 – 1800 se zvonem z roku 1691, jenž se nachází v centru města. Další významnou památkou je Sanktuarium na Górcze nebo-li Kostel Matki Boskiej Królowej Polski z roku 1894. V roce 1894 zde údajně mladé děvče několikrát spatřilo Pannu Marii, od té doby je to místo mariánského kultu. Již na podzim 1894 zde byla přinesena dřevěná kaplička, která byla v roce 1912 nahrazena větším kamenným kostelem.

Samotná túra začíná v městské části Szczyrk Górny, Zde se nachází dolní stanice sedačkové lanovky. V provozu od 9:00, dva úseky – Szczyrk – Hala Jaworzyna 1 592 m, převýšení 406 m, doba jízdy cca 15 minut, cena 6 zł, Hala Jaworzyna – Skrzyczne 1 181 m, převýšení 296 m, doba jízdy cca 15 minut, cena 6 zlotých. Celková doba jízdy je tedy cca 30 minut a cena 12 zlotých. Zde se rozdělíme na dvě základní skupiny – ti nejzdatnější si vyjdou na Skrzyczne hezky po svých, ti méně zdatní vyjedou lanovkou buďto na mezistanici nebo až na konečnou, každý dle vlastního uvážení (od mezistanice je to na vrchol cca 1 hod, ze spodu cca 2 hodiny). Modře značená trasa má svůj počátek u autobusové zastávky Szczyrk CPN. Zde opouští hlavní cestu směrem doleva a vede ul. Uzdrowiskowa podél potoka. Po chvíli stezka opouští cestu a údolí a odbočuje doprava do svahu a stoupá na rozlehlou Halu Śliwiackou. Zprava mívá osamělé zahrady a odbočuje do lesa, kde podchází lanovku a křížuje sjezdovku. Po chvíli ostře stoupá na malebnou polanu Hondraski. Odtud stále strmě stoupá přes les, přibližuje se opětovně lanovce, až dojde na Halu Jaworzynu (cca 1 ½ hod.). Odtud se nabízí hezký výhled na jih s dominujícím Klimczokem a Magurou a vpravo o něco dále vidíme Beskid Mały. Odtud vede značka vlevo od lanovky, v lese protíná sjezdové tratě a docházíme na rozcestí se zelenou značkou vedoucí z centra Szczyrku. Odtud jdeme asi 5 minut podél sjezdovky, poté odbočuje stezka vlevo a vede řídkým lesem s mnoha balvany. Opět překřížíme sjezdovku a po pár minutách docházíme na rovnější úsek s výhledem na Żywieckou kotlinu, Żywiecké Beskydy a Beskid Mały. Opět

vcházíme do lesa a po chvíli docházíme k horní stanici lanovky. Odtud je to již jen kousek na podvrcholovou polanu s chatou a výhledem.

Skrzyczne (1 257 m) je nejvyšším vrcholem celých Slezských Beskyd, najdeme zde chatu PTTK (jediná chata na trase!), dětský bazén, střelnici, lezeckou stěnu a zejména 87 m vysoký vysílač, díky němuž je vrchol jasně identifikovatelný i např. z Lysé hory či Tater. Vrchol poskytuje také fantastický kruhový rozhled – kromě blízkých okolních vrcholů lze dohlédnout i na Babiu horu, Lysou horu, Malou i Velkou Fatru, Západné i Vysoké Tatry, Nízké Tatry, Strážovské vrchy, Chočské vrchy, Nízký Jeseník i Hrubý Jeseník a samozřejmě i do polských rovin. Na svazích vrcholů nalezneme i několik pseudokrasových jeskyň.

Ze Skrzyczného jdeme po zelené značce směrem na Małe Skrzyczne (1 211 m), cestou míjíme televizní vysílač a vcházíme do řídkého smíšeného lesa a převahou mladých smrků. Po chvíli docházíme na samotný vrchol Małe Skrzyczne, následně les stále více řídne, až nakonec vyjdeme na rozlehlou Halu Skrzeczarską. V tomto úseku je třeba za snížené viditelnosti věnovat zvýšenou pozornost orientaci – značení je dosti řídké, značky jsou umístěny na kamenech. Zde začíná specifická část trasy, kde jsou jasně patrné důsledky špatného hospodaření člověka – mrtvé lesy, polomy, důsledky kůrovcové kalamity. Samotná polana (Hala) poskytuje hezké rozhledy. Za polanou vcházíme opět do řídkého lesa se spoustou mrtvých smrků a častými rozlehlými polomy. Toto je charakteristické až po vrchol Baranie Góry. V následujícím úseku až po Malinowskou Skału se po deštích mění cesta v bahenní koupele! Je zde nutno dávat pozor i na orientaci – velké množství dřevařských cest. Po překonání tohoto úseku poměrně prudkým stoupáním docházíme na Malinowskou Skału s charakteristickým pískovcovým skalním útvarem.

Malinowska Skała (1 152 m) – uzlový vrchol (szczyt) v hlavním hřbetu pásma Baranie Góry – k SZ vede hřbet přes Malinów k Przeleczki Salmopololské, na J k Baranie Górze, na S ke Skrzyznemu, na V krátký hřbet Kościelce. Celý masiv Malinowske Skały je budován tzv. slepenci z Malinowske Skały. Zhruba 60 m od samotného vrcholu se při turistické stezce nachází mohutný skalní výchoz (délka 13 m, šířka 5 m, výška 5 m) s výraznými skalními mísami. Fotografie tohoto útvaru jsou součástí prakticky každé publikace věnované Slezským Beskydům. Na svazích hory se nachází Jaskinia Malinowska o délce 230 m a denivelaci 19,5 m (dle pověstí se zde ukrývali husité, evangelíci i zbojník Ondráš), na SZ svazích pak celoroční jezírko o průměru 10 m.

Po zhruba 150 m přicházíme na rozcestí, nadále se držíme zelené značky vedoucího vlevo směrem na Zielony Kopiec a Baraniu Góru. Stezka nejprve mírně, později strměji klesá a následně strměji stoupá pod Zielony Kopiec (1 152 m). Podobný charakter má stezka až po Magurku Wiślańskou. Celý tento úsek vede opět řídkým lesem s mnoha mrtvými stromy a polomy. Cca 20 minut od rozcestí pod Malinowskou Skałą odbočuje vpravo žlutá značka vedoucí hřebenem Cienkowa (kratší varianta). Základní trasa pokračuje dále po hřebeni. Po další ¼ hodiny dojdeme pod Magurku Wiślańskou. Nacházíme se v oblasti, kudy 19.11.2004 prošla ničivá vichřice, která zdecimovala zdejší lesy. Důsledky této vichřice lze velmi dobře vidět jak na svazích Magurky Wiślańskiej, tak i samotné Baranie Góry. Mnoho hektarů lesa tvoří stromy vyrvané z kořenů, mezi nimiž se mnohdy proplétá stezka,

kteřá tak nabízí neobyčejný, až surrealistický pohled. Poté, co mineme uzlový vrchol Magurky Wiślańské (1 140 m), docházíme na rozcestí s červenou značkou. Odtud nám na vrchol Baranie Góry chybí ani ne hodina chůze.

Barania Góra (1 220 m) – druhý nejvyšší vrchol Slezských Beskyd a zároveň nejvyšší vrchol Horního Slezska a polské části Těšínského Slezska. Na západních svazích vrcholů se nacházejí pramene Biale a Czarne Wiselky (v bezprostřední blízkosti vrcholu, označen), které následně tvoří národní polskou řeku Wiślu. Nachází se zde i volně přístupná vyhlídková věž, poskytující výhled mj. na Moravskoslezské Beskydy, Slezské Beskydy, Beskid Żywiecki či Malou Fatru. Ve vrcholových partiích byl již v r. 1953 vyhlášen Rezerwat Przyrody Barania Góra (383,04 ha), z rostlin zde roste mj. vzácná hornice alpská karpatská (výška 20-50 cm, žluté malé květy, kvete v květnu – červnu, v ČR se nevyskytuje). V těsné blízkosti vrcholu lze nalézt i 2 exempláře borovice limby (vysazena v 30. letech 20. století).

Na vrcholu Baranie Góry opustíme hlavní hřebenovou trasu pokračující dále do údolí Czarne Wiselki a odbočíme doprava na modrou trasu vedoucí údolím Biale Wiselki. Poměrně strmě klesající stezka nás dovede až ke Kaskadam Rodla.

Kaskady Rodla – soustava asi 25 vodopádů a kaskád na Biale Wiselce (resp. Potoku Wątrobnym) o výšce 0,5 – 5 m (největší se nacházejí v horní části – 3,5 m a 5 m). Jde o největší vodopády Slezských Beskyd. U spodní hrany vodopádů se nacházejí evorzní kotle. Zajímavý je i původ pojmenování těchto kaskád, který vysvětluje tabulka u vodopádů. Znak "Rodla" byl symbolem Poláků žijících po roce 1918 nadále na území Německa. Svaz Poláků vznikl v Berlíně v roce 1922 a protože Poláci v říši nemohli

využívat jako symbol bílého orla (znak Polska), nahradili jej v roce 1933 symbolem "rodla". Symbol má vyjadřovat tvar toku Visly jako kolébky polského národa s vyznačeným Krakovem jako střediskem polské kultury. Symbolické pojmenování vodopádů se uskutečnilo v roce 1987.

Po prohlédnutí těchto kaskád a vodopádů stezka klesá již mírněji až dojdeme k lokalitě zvané Wrota Kubisza (J. Kubisz byl významný slezský básník, jeho busta nalezneme v Cieszyně v areálu zámku), kde formálně vzniká Biała Wiselka. Odtud již po asfaltové silnici dojdeme po zhruba 3,5 km k cíli naší cesty u jižního okraje Jeziora Czerniańskiego.

Jezioro Czerniańskie – vodní nádrž vybudována v roce 1973, slouží jako zdroj pitné vody a plní i protipovodňovou funkci. Nad jezerem směrem na Kubalonku se nachází tzv. Zamek – letní sídlo prezidenta Polska – postaven v r. 1906 jakožto lovecký zámek na příkaz Bedřicha Rakousko-Těšínského, jenž byl posledním držitelem Těšínského knížectví, v letech 1914 – 1916 vrchní velitel armády Rakouska-Uherska, je znám jako markýz Gero s Bezručových Slezských písní.

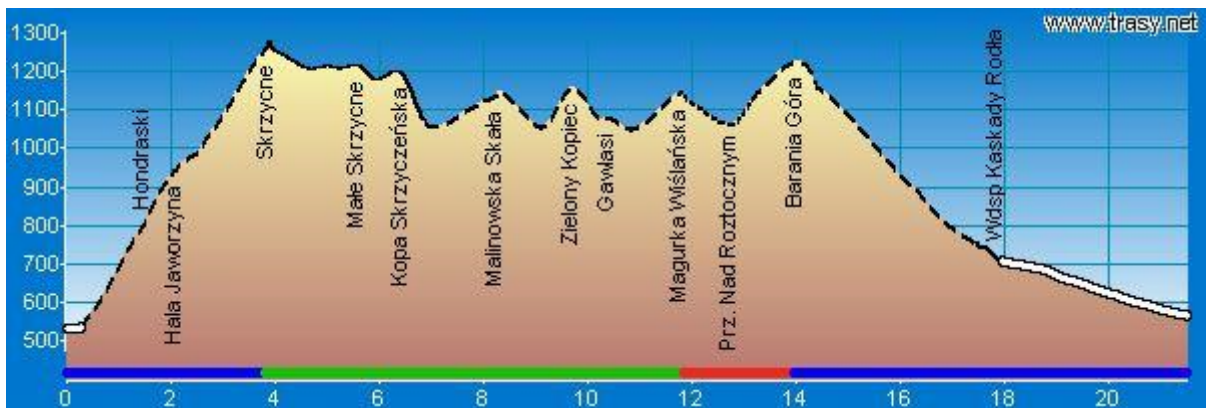
Przelec Salmopolska (934 m) – důležité sedlo Slezských Beskyd, přes sedlo vede silnice, odděluje od sebe masivy Malinowa (Malinowskou Skału), Jawierzny (Smerekowiec, Trzy Kopce Wiślańskie) a Globowa (Kotarz). Raritou je, že na dva poslední masivy se jde ze sedla z kopce, resp. na Globowou víceméně po vrstevnici a následně mírně z kopce, na Smerekowiec (resp. Jawierzny) ovšem ze sedla ztratíme cca 150 výškových metrů!

Kratší varianta trasy odbočuje z rozcestí pod vrcholem Gawlasi doprava a vede po žluté značce jen mírně klesajícím hřbetem zvaným Cienków. Na mnoha místech tohoto hřbetu se nacházejí rozlehlé

malebné louky poskytující hezké rozhledy, vzhledem ke svému mírnému profilu je tento hřeben oblíben i vyznavači jízdy na kole. **Důležité – v lokalitě Cienków Niżni (kousek před lyžařským areálem) nutno odbočit prudce doleva na silničku, jež následně vede až k cílovému místu u Jeziora Czerniańskiego). Pokud by někdo tuto odbočku minul (dle nejnovější dostupné mapy by to mělo být po modré značce, jež žlutou značku křížuje – odbočit vlevo!) a pokračoval dále po žluté značce, nechť nějakým způsobem kontaktuje ostatní, ať se na něj nečeká – byl by přibrán u parkoviště pod skokanskými můstky ve Wisle-Malince, kam žlutá značka vyústí!**

Vzhledem k tomu, že se akce koná v zahraničí, doporučuji se připojistit!

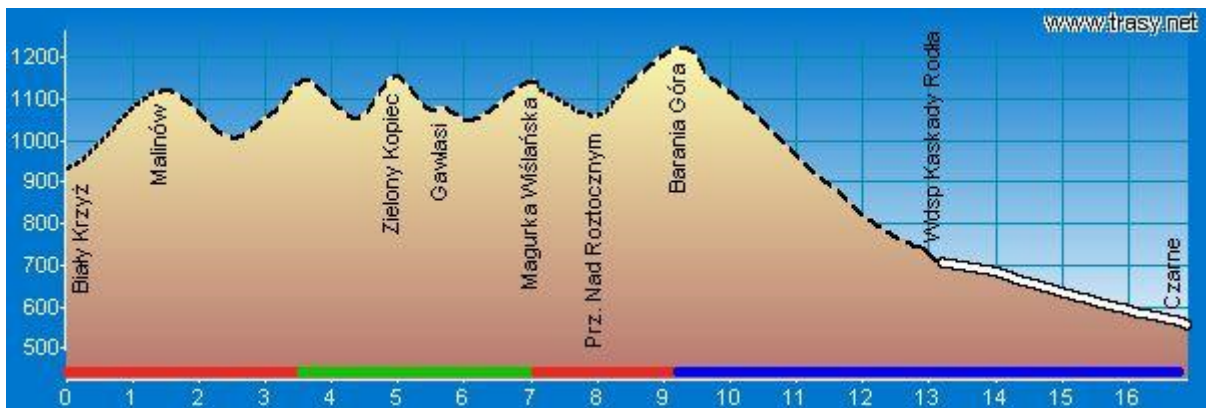
Základní trasa: Szczyrk – Skrzyczne – Barania Góra - Czarne

Celá trasa cca 22 km, 7 hod. (ze Skrzycznego 18 km, 5 hod.)

Stoupání 1 189 m, klesání 1 182 m (při výjezdu lanovkou stoupání 470 m, klesání 1 180 m, o cca 4,5 km méně, časová úspora cca 1,5 hod. (2 hodiny výstup – 0,5 hodiny lanovka; výjezd lanovkou na mezistanici stoupání 789 m, klesání 1 166 m, časová úspora cca 0,75 hod. (1 hod. výstup – 0,25 hod. lanovka)). Celá trasa cca 22 km, 7 hod. (ze Skrzycznego 18 km, 5 hod.). **Důležité: První lanovka jede nahoru až v 9:00, předpokládaný příjezd autobusem na místo cca 8:00 – 8:30. Lanovka tedy bude na Skrzyczem cca 9:30.**

Střední trasa: Przełęcz Salmopolska – Malinów – Malinowska Skała – Barania Góra – Czarne

Celkem 16,5 km, 4 ¼ hod.

Celkem vystoupáno 676 m, celkem klesání 1 061 m

Krátká trasa: Skrzyczne – Gawłasi – Cienków - Czarne

Celkem 13,5 km, 3 ¼ hod.

Stoupání 232 m, klesání 928 m